

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 424

van **LUDWIG VANDENHOVE**

datum: 23 augustus 2022

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Toegankelijkheidsbeleid - Handhaving

Sinds 1 maart 2010 is de gewestelijke stedenbouwkundige verordening voor toegankelijkheid van kracht. Die verordening is van toepassing op alle gebouwen die publiek toegankelijk zijn. Het gaat dus niet enkel om overheidsgebouwen, maar ook om winkels, horeca, apotheken en diverse praktijken van dienstverlening (dokters, kinesisten, psychologen, logopedisten, enz.).

Het is een goede zaak dat er een verordening in het leven werd geroepen die regels voorschrijft om publieke ruimten toegankelijk te maken, maar wat heeft men aan regels als er geen handhaving is om overtredingen aan te pakken? Ik merk dat er lokaal nog heel wat schort aan de toegankelijkheid van publieke gebouwen en ruimten. Mensen met een tijdelijke of blijvende beperking, senioren en mensen met kinderwagens ondervinden nog te veel problemen. Bij lokale bouwaanvragen wordt ook te weinig rekening gehouden met de voorschriften, die nochtans bij wet bepaald zijn. Niettemin is het creëren van toegankelijkheid een vehikel om de participatie en het welbevinden van heel wat mensen te verhogen. Mijns inziens heeft Vlaanderen nog veel werk om een daadkrachtig en inclusief beleid te voeren.

1. Er is in de media steeds meer aandacht voor toegankelijkheid. Zo was er bijvoorbeeld de hoorzitting in 2020 en de uitzending van Terzake voor de zomer. Voor Vlaanderen zou dat een wake-upcall moeten zijn die aantoonde dat de regio helemaal niet toegankelijk is.

Welk antwoord geeft de politiek daarop? Hoe hoog staat toegankelijkheid op de politieke agenda? En welke beleidsmaatregelen en acties worden genomen die zowel op korte als op lange termijn resultaat geven op het terrein?

2. Hoeveel middelen worden er vandaag door de overheid besteed aan toegankelijkheid? Kan de minister daar een overzicht van geven?
3. Erkent de minister dat er een probleem is met de handhaving van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening voor toegankelijkheid? Welke mogelijkheden zijn er om de verordening wel te handhaven? Als er geen zijn, hoe zorgt het beleid er dan voor dat er geen ontoegankelijke gebouwen gebouwd of gerenoveerd worden?
4. In een eerdere evaluatiestudie van Inter (2019) betreffende de toegankelijkheidsverordening, bleek uit een steekproef dat slechts 8 op de 147 vergunningsaanvragen volledig voldeden aan de vereisten. Dat is slechts 5%.

- a) Heeft de minister aanwijzingen dat de Vlaamse gemeenten vandaag beter doen? Zijn er inspanningen geleverd om de Vlaamse gemeenten beter te informeren en te ondersteunen opdat de vereisten uit de toegankelijkheidsverordening gevolgd worden?
- b) In mijn eerdere vraag over dit tegenvallende evaluatierapport beloofde de minister, samen met minister Demir, een plan van aanpak uit te werken om dit probleem aan te pakken.

Is dat plan van aanpak klaar? Zo niet, waarom niet? Zo ja, waaruit bestaat het plan en hoe is het plan tot stand gekomen?

- c) In de studie met de tegenvallende resultaten deed het toegankelijkheids-expertisecentrum Inter ook enkele aanbevelingen (verduidelijking en aanpassing regelgeving; controle, handhaving en monitoring van de performantie van de regelgeving; groeipad voor bestaande gebouwen, enz.).

Heeft de minister al werk gemaakt van één of meerdere van deze aanbevelingen? Zo ja, welke? Zo niet, waarom niet en welk gevolg wordt daaraan gegeven?

- 5. Volgens mij is handhaving de belangrijkste maatregel om dit probleem aan te pakken.

Welke stappen zal de minister nog deze legislatuur ondernemen om de handhaving op toegankelijkheid te verbeteren? Zal er meer ingezet worden op het sanctioneren van overtreders? Zo ja, hoe en in welke mate?

- 6. Welke andere stappen zal de minister nog deze legislatuur ondernemen m.b.t. het verbeteren van toegankelijkheid in publiek toegankelijke gebouwen, zowel openbare gebouwen als de gebouwen in de private sector?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 424 van 23 augustus 2022

van **LUDWIG VANDENHOVE**

1. Het regeerakkoord stelt de ambitie van Vlaanderen inzake toegankelijkheid op scherp. Een integraal toegankelijke samenleving biedt de sleutel tot een maatschappij waarin iedereen gelijke kansen heeft, niet in het minst mensen met een handicap. We willen coherent te werk gaan en overheuen de verschillende beleidsdomeinen, toegankelijkheid inschrijven als absolute kwaliteitsvoorwaarde. Zelf nemen we als overheid een voorbeeldrol door onze eigen dienstverlening zowel fysiek als digitaal, integraal toegankelijk te maken en te ontdoen van drempels die participatie in de weg staan.

Deze ambitie vraagt om verschillende acties en initiatieven. De keten van toegankelijkheid (die toegankelijkheid garandeert van de woonst, over het transport, tot aan de bestemming) maakt ook dat tal van beleidsdomeinen betrokken partij zijn.

Verschiedende beleidsdomeinen ondernemen al veel om hun eigen entiteit en sector toegankelijk te maken en nemen daarin een voorbeeldrol op. Zo hebben bijvoorbeeld Toerisme Vlaanderen (voor logies en meeting-en congrescentra) en Het Facilitair Bedrijf (voor kantoorgebouwen) kwaliteitslabels ontwikkeld. Ook Sport is bezig aan de ontwikkeling van een label voor sportinfrastructuur. Gebouwen binnen deze sectoren worden stelselmatig gescreend door Inter. Met het Masterplan Toegankelijkheid wordt werk gemaakt van een meer toegankelijke mobiliteit. Per jaar worden 30 lokale besturen hierin door Inter begeleid, en er wordt een subsidie voorzien voor lokale besturen voor de aanleg van meer toegankelijke haltes. Met Visit Flanders wordt toegankelijkheidsinformatie voor bezoekers verzameld op een website. De toegankelijkheidswijzer voor musea geeft toegankelijkheidsinformatie weer van 35 Vlaamse musea. Toegankelijkheid wordt als beoordelingscriterium ingeschreven in heel wat subsidielijnen en erkenningen.

Inter, het beleidsuitvoerende agentschap op Toegankelijkheid, biedt in dit alles de deskundige ondersteuning en zorgt voor samenhang, nodig om de toegankelijkheidsambities waar te maken. Het agentschap heeft samenwerkingsovereenkomsten lopende met het departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), de VDAB, het VIPA, het Agentschap Facilitair Bedrijf, Sport Vlaanderen, en Toerisme Vlaanderen.

Desalniettemin is er nog een lange weg af te leggen. Het is de verantwoordelijkheid van de de minister van Gelijke Kansen om alle relevante entiteiten te mobiliseren en over de beleidsdomeinen heen te zorgen voor een coherente aanpak.

Daarom werd Inter in 2021 extra gefinancierd om het **horizontale Vlaamse toegankelijkheidsbeleid** te ondersteunen tot het einde van deze legislatuur. Het chartertraject 'naar een toegankelijke gemeente' wordt vertaald door Inter naar Vlaamse context. Het chartertraject is een engagement om een begeleidingsmethodiek en kwaliteitstraject te volgen en een actieplan op te stellen. Vlaamse overheidsinstanties krijgen hierbij een leidraad en een werkinstrument zodat zij stapsgewijs een coherent integraal en geïntegreerd Vlaams toegankelijkheidsbeleid kunnen ontwikkelen. Na de vertaalslag zal Inter deze legislatuur met minstens vier bevoorrechte beleidsentiteiten

het traject doorlopen en hun toegankelijkheidsbeleid volledig onder de loep nemen richting de opmaak van een actieplan.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur richtte daarnaast samen met Inter de **Interdepartementale Werkgroep Toegankelijkheid** op. Doelstellingen van deze werkgroep zijn vooral kennisdeling, netwerk opbouwen, beleidsafstemming en coherentie, en elkaar inspireren en motiveren via het delen van goede praktijken. Op deze manier moeten ook die beleidsentiteiten die toegankelijkheid nog niet hoog op de agenda hebben staan, een toegankelijkheidsreflex inbouwen. Tot slot, willen we zo de beleidsentiteiten laten kennismaken met Inter als dé centrale partner inzake toegankelijkheid. Intussen bevestigden 51 beleidsentiteiten hun deelname aan de werkgroep. De eerste bijeenkomst vindt plaats op 30 september 2022.

2. Tijdens deze legislatuur werden volgende middelen besteed aan toegankelijkheidsopdrachten bij, of samenwerkingsovereenkomsten gesloten met, het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen, Inter:

BD	Opdracht	Looptijd	Bedrag
ABB (Gelijke Kansen)	Toelage voor werking van Inter als agentschap en als beleidsuitvoerende actor van het Vlaamse Gelijkekansenbeleid en zijn rol als expertisecentrum in toegankelijkheid en Universal Design	1/1/2022-31/12/2022	1.037.000 euro
	Versterking van Inter in het kader van het Horizontaal GK-II Plan	2020-24	630.000 euro
	Toelage voor de organisatie van een Universal Design-studiereis	1/6/2022-30/09/2022	35.000 euro
	Projectsubsidie DIG-Inter: communiceren en sensibiliseren rond digitale toegankelijkheid	2022	50.000 euro
Agentschap Facilitair Bedrijf	Samenwerkingsovereenkomst 2021-2024 voor structurele en duurzame implementatie van integrale toegankelijkheid in gebouwen van de Vlaamse Overheid (screenings, advisering en beleidsondersteuning)	2021-2024, jaarlijks protocol	Facturatie gebeurt naargelang de opdracht en per fase.
Toerisme Vlaanderen	Samenwerkingsovereenkomst 2021-2024 voor de realisatie van het toegankelijkheidsbeleid voor de Vlaamse en Brusselse toeristische infrastructuur en dienstverlening (screenings, advisering, vorming, beleidsondersteuning ...).	Vanaf ondertekening in 2021-31/12/2024, Jaarlijks protocol.	160.000 euro Afrekening gebeurt door facturatie van geleverde prestaties.
VIPA	Samenwerkingsovereenkomst GRO Zorgaddendum	2022-23	108.171,40 euro
WVG	Projectsubsidie: Circuit Sortie voor bevorderen van sociale contacten tussen personen met en zonder beperking.	2022	125.000 euro
Sport Vlaanderen	Samenwerkingsakkoord 2018-20, loopt nog door in 2022 voor: Ontwikkeling, invoering en promotie kwaliteitslabel	2022	27.150 euro

	toegankelijkheid sportinfrastructuur. • Implementatie label in structuren van het agentschap Sport Vlaanderen en deel te laten uitmaken van de doelstellingen binnen het decreet bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur. • Na het afronden van de opdracht zal het label gebruikt worden om de andere eigen centra van Sport Vlaanderen te evalueren en te verbeteren op vlak van toegankelijkheid.		
VRT	• Begeleidingstraject toegankelijkheid gebouwen voor nieuwbouwproject (label toegankelijk kantoorgebouw) • Assistentie aan mensen met een handicap door Inter-vrijwilliger voor individuele events/opnames	2022	Facturatie gebeurt naargelang de opdracht vordert per fase.
VDAB	Samenwerkingsovereenkomst voor ondersteuning toegankelijkheid gebouwen en opleiding medewerkers.	2021-2026, jaarlijks protocol	Facturatie gebeurt naargelang de opdracht vordert per fase.
MOW	Samenwerkingsovereenkomst voor ondersteuning bij uitwerking en implementatie van proactief toegankelijkheidsbeleid	1/12/2019-30/11/2022, jaarlijks protocol	79.000 euro Afrekening gebeurt door facturatie van geleverde prestaties.
	Coachingtraject 'Toegankelijke haltes' voor lokale besturen: screening en advisering - jaar 2	1/6/2021-31/12/2022	153.504,4 euro Afrekening gebeurt door facturatie van geleverde prestaties.
	Coachingtraject 'Toegankelijke haltes' voor lokale besturen: screening en advisering - jaar 3	1/5/2022-31/7/2023	301.904,5 euro Afrekening gebeurt door facturatie van geleverde prestaties.

3-4(b-c)-5. Inter, het agentschap Toegankelijk Vlaanderen, onderwierp de toegankelijkheidsverordening in 2019 aan een uitgebreid evaluatieonderzoek. Hieruit bleek inderdaad dat de verordening in slechts 9 van de 147 geanalyseerde vergunningsaanvragen correct werd toegepast. Bovendien werd geen enkele van deze 9 correct vergunde dossiers uiteindelijk ook volledig correct uitgevoerd op vlak van toegankelijkheid. We moeten dan ook concluderen dat de verordening haar doel vandaag voorbij schiet.

Het onderzoek identificeert volgende achterliggende knelpunten:

- ontwerpers geven aan dat ze over onvoldoende toegankelijkheidskennis beschikken om de verordening correct toe te passen en de juiste afwegingen te maken;
- omgevingsambtenaren geven op hun beurt aan over onvoldoende expertise én onvoldoende tijd te beschikken om de correcte toepassing van de toegankelijkheidsverordening op het plan te controleren;
- in het geval van renovatieprojecten doen zich vaak specifieke moeilijkheden voor om in de bestaande context de normen van de toegankelijkheidsverordening nauwgezet toe te passen. Er is in die gevallen nood aan meer flexibiliteit, zonder daarmee voorbij te gaan aan het doel, nl. een toegankelijk gebouw realiseren;
- de handhaving is op vandaag zeer beperkt. Toegankelijkheid behoort niet tot de gewestelijke handhavingsprioriteiten en op het lokale handhavingsniveau blijkt onvoldoende expertise voorhanden om een nauwgezette controle op de realisatie uit te voeren.

Op basis van deze analyse en zoals vooropgesteld in het regeerakkoord gaan we na hoe de toegankelijkheid van nieuwe of verbouwde gebouwen beter gegarandeerd kan worden en nemen we de noodzakelijke maatregelen om het instrumentarium te optimaliseren. Concreet werken we in overleg met Minister Demir aan een conceptnota waar de principes worden vastgelegd voor een nieuwe toegankelijkheidsverordening die tegemoet komt aan de vaststellingen uit het evaluatieonderzoek. Ook Inter wordt als expert bij dit proces betrokken. . We houden vast aan de verordening als meest geschikt instrument om de basistoegankelijkheid van nieuwe en te renoveren publiek toegankelijke gebouwen in Vlaanderen te garanderen.. We willen diens effectiviteit verhogen door:

- het adviserend kader in het kader van aanvragen voor omgevingsvergunningen voor publiek toegankelijke gebouwen of gebouwdelen te versterken en op die manier meer pragmatiek toe te laten in de toepassing van de toegankelijkheidsvereisten. Dit in lijn met de principes achter het ontwerpconcept van Universal design;
- het toepassingsgebied van de verordening meer af te stemmen op het functionele gebruik van het publiek toegankelijk gebouwenpatrimonium;
- een aantal inconsistenties op niveau van de huidige toegankelijkheidscriteria weg te werken;
- en, als sluitstuk, ook meer in te zetten op controle en handhaving.

Van zodra er een akkoord is tussen beide Ministers leggen we de conceptnota ter goedkeuring voor aan de Vlaamse Regering. Nadien kunnen we samen met Inter verder met de concrete omzetting naar een regelgeving. Dit gebeurt in overleg met de verschillende sectoren. Er ligt een stappenplan klaar. Het doel is om deze legislatuur de verordening nog te wijzigen.

4. a) De algemene controle op de correcte toepassing van de toegankelijkheidsregelgeving bij zowat alle ingediende aanvragen tot bouwen gebeurt vandaag door de gemeentelijke omgevingsambtenaren. Daarbij beoordeelt de gemeentelijke omgevingsambtenaar of afwijkingen op de vooropgestelde toegankelijkheidscriteria kunnen worden toegestaan. De vergunningverlenende overheid *kan* daartoe advies inwinnen bij Inter, het Vlaams agentschap toegankelijkheid.

In de praktijk is er een (beperkt) aantal vergunningverlenende overheden dat deze controle uitbesteed aan Inter. Enkele lokale besturen vaardigden een gemeentelijk reglement uit dat de vergunningsaanvrager verplicht om dergelijk advies bij Inter in

te winnen. Anderen beperken zich ertoe om de complexere aanvragen voor een controleadvies aan Inter voor te leggen.

In twee gevallen is de vergunningsaanvrager verplicht om een advies aan te vragen bij Inter. Dit wanneer het gaat om omvangrijke projecten die de schijf van 7.500 m² publieke oppervlakte overschrijden of wanneer een overheid wenst af te wijken op de toegankelijkheidsvoorschriften.

Het evaluatieonderzoek toont, zoals hierboven reeds aangegeven, aan dat een degelijke controle van de plannen op de toepassing van de toegankelijkheidsverordening vaak ontbreekt. Het gros van de vergunningen blijkt immers verleend op plannen die niet conform de normen blijken te zijn. Gemeentelijke omgevingsambtenaren geven een gebrek aan kennis en tijd aan als belangrijkste verklarende factoren. Via de herziening van de regelgeving, zullen we hieraan pogen tegemoet te komen door het adviserend kader te versterken.

Wel zien we nu al een groeiende belangstelling voor toegankelijkheid in het lokale beleid. Binnen haar jaarlijkse toelagezet Inter reeds in op de ondersteuning van lokale besturen en dit o.a. via **convenantwerking** die structurele, langdurige samenwerkingen vastlegt. Inter merkt op dat het aantal convenanten stelselmatig toeneemt: momenteel heeft Inter 113 convenanten met lokale besturen.

Daarnaast werkte Inter, samen met vijf pilootsteden en -gemeenten, aan een **charter** en kwaliteitstraject 'Naar een toegankelijke gemeente' uit. Het charter gaat een stap verder dan het convenant en geeft een lokaal bestuur tools en ondersteuning voor een kwaliteitsvol en integraal toegankelijkheidsbeleid. 31 lokale besturen onderschreven intussen het charter 'naar een toegankelijke gemeente'.

Eind 2021 werd Inter bovendien versterkt om lokale besturen nog meer te kunnen ondersteunen bij hun toegankelijkheidsbeleid voor de rest van de legislatuur. Met deze middelen werkt Inter aan een **digitale toolbox voor lokale besturen**. De toolbox voor gemeenten moet hen in staat stellen om goed gedocumenteerd en begeleid hun rol op vlak van toegankelijkheid op te nemen. Het is een gids die hen door de diversiteit van het toegankelijkheidslandschap loodst en een instrument waarmee Inter zijn beleidsondersteunende rol verder kan waarmaken. In de loop van 2023 is de lancering gepland.

Inter bouwt ook **netwerkmomenten** Toegankelijkheid uit voor thematische en regionale uitwisseling op maat van de lokale besturen. Het startte dit jaar met een eerste lerend netwerk voor toegankelijkheidsambtenaren van de centrumsteden. Verdere uitrol is gepland in 2023.

Tot slot is ook **actie 18 uit het Plan Samenleven** gericht op de versterking van het toegankelijkheidsbeleid van lokale besturen. Lokale besturen die op deze actie ingetkend hebben, ontwikkelen in 50/50 cofinanciering een lokaal actieplan integrale toegankelijkheid en zetten in op de uitrol ervan. Hierbij kunnen ze beroep doen op de kennis en expertise van Inter. Dit jaar toonden 15 lokale besturen interesse, 6 daarvan komen in aanmerking voor het traject.

6. Naast de herziening van de verordening, het versterken van het lokale en het Vlaamse horizontale toegankelijkheidsbeleid, zal er net zoals in 2020-21, ingezet worden op het integreren van de principes van **Universal Design in ontwerpopleidingen van Vlaanderen**. De studenten van nu zijn de ontwerpers van morgen. Zij worden een belangrijke partner voor een toegankelijk Vlaanderen. Daarom dompelen wij hen onder in UD en dat loont. Inter zal opnieuw middelen krijgen om Vlaamse opleidingsinstellingen in het schooljaar 2022-23 te ondersteunen bij het meer integreren

van Universal Design in de curricula van ontwerpoppleidingen door het gratis aanbieden van gastcolleges, vormingen, inleefsessies of andere dienstverlening op maat.

Bovendien willen we de principes van UD op meer structurele wijze inbedden in de ontwerpoppleidingen. Inter heeft hiertoe een algemeen aanbod uitgewerkt. Het algemeen aanbod zorgt ervoor dat er in elke school iets aanwezig zal zijn of getoond zal worden over Universal Design, waardoor ook andere docenten worden aangetrokken die nu nog niet open staan voor of hebben kennis gemaakt met het thema. Concreet wordt er ingezet op een promocampagne met affiches, een lessenpakket voor docenten en studenten, een sensibiliserend filmpje en een netwerk van ervaringsdeskundigen. Enkele docenten engageren zich om als UD-ambassadeurs mee aan de kar te trekken. De modaliteiten tot uitvoering worden momenteel besproken.

Tot slot zal deze legislatuur ook werk gemaakt worden van een sensibiliserend systeem voor eigenaars van restaurants, horecazaken en handelaars die inspanningen hebben geleverd op het vlak van basistoegankelijkheid.